

**Biroului permanent
al Parlamentului Republicii Moldova**

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de Lege cu privire la Academia de Științe a Republicii Moldova.

Anexă:

1. Proiectul de lege
2. Nota informativă

**Deputat în Parlament
Ana GUȚU**

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

cu privire la Academia de Științe a Republicii Moldova

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul 1. Obiectivul legii și sfera sa de reglementare

Prezenta lege stabilește statutul, obiectivele, sarcinile și sfera de activitate a Academiei de Științe a Republicii Moldova, în continuare AȘRM.

Articolul 2. Temeiul juridic al activității Academiei de Științe

În activitatea sa, Academia respectă Constituția Republicii Moldova, prezenta lege și legislația Republicii Moldova.

Statutul juridic al Academiei de Științe, obiective și sarcini

Articolul 3. Statutul juridic al Academiei

1) Academia este o entitate juridică cu statut de asociație obștească compusă din:

- Membri titulari ai AȘRM (academicieni) – în total 30 la număr. membri de Onoare;
- membri Străini ai Academiei;
- membri titulari ai AȘRM post-mortem.

2) Academia este o instituție autonomă științifică, care aprobă independent Statutul Academiei, definește structura, decide problemele de organizare științifică a personalului, precum și probleme ale cooperării sale internaționale în domeniul științei.

3) Nu este permis să fie folosit termenul "Academia de Științe a Republicii Moldova" într-un alt sens decât cel asumat în prezenta lege.

Articolul 4. Misiunea, obiectivele și sarcinile Academiei:

Misiunea AȘRM este:

Academia de Științe din Republica Moldova promovează și dezvoltă cercetările în RM bazându-se pe puterea intelectuală a membrilor săi. Misiunea principală a Academiei, ca asociație de savanți și oameni iluștri ai vieții sociale, economice și politice din RM, este de a sprijini prin contribuții științifice și intelectuale rezolvarea problemelor legate de dezvoltarea socială și economică durabilă a statului.

Obiectivele AȘRM sunt:

a) promovarea dezvoltării științei RM, în conformitate cu realizările științei mondiale;

b) bazându-se pe potențialul intelectual și profesionalismul membrilor săi, facilitează dezvoltarea științei în RM și promovarea acesteia în viața socială și pe arena internațională;

c) promovarea cercetării fundamentale și aplicate;

d) prognozarea dezvoltării științei și elaborarea unei serii de propuneri privind prioritățile de stat în conformitate cu realizările științei mondiale;

e) prezentarea unui șir de recomandări autorităților centrale ale RM cu privire la consecințele posibile ale proiectelor economice și sociale în curs de implementare în RM și în alte țări;

f) salvagardarea și perfecționarea limbii române și terminologiei științifice;

g) salvagardarea patrimoniului cultural și elaborarea continuă și complexă a istoriografiei acestuia;

h) consilierea guvernului în probleme majore ce țin de dezvoltarea socială, economică și politică a societății.

Pentru a pune în aplicare aceste obiective AȘRM își asumă următoarele **sarcini**:

a) se angajează în popularizarea realizărilor științifice și a patrimoniului științific;

b) organizează discuții științifice / universitare, simpozioane și conferințe; efectuează prelegeri publice în licee, universități și alte instituții de învățământ;

c) publică reviste științifice tipărite și electronice, precum și alte publicații periodice, face schimb internațional de literatură științifică;

- d) uzează de dreptul la statutul de membru în organizațiile științifice internaționale ca să stabilească contacte cu oameni de știință la nivel mondial;
- e) desfășoară cercetarea științifică în conformitate cu prioritățile socio-economice ale RM;
- f) instituie și dă premii celor din domeniul științei și tehnologiilor pentru un volum semnificativ de muncă științifică, prestație intelectuală inedită și contribuții substanțiale în dezvoltarea societății;
- g) înființează comisii din diferite domenii ale științei și tehnologiilor;
- h) păstrează arhivele personale ale personalităților de știință și cultură, care sunt valoroase pentru istoria științei Republicii Moldova.

Activitatea și structura Academiei de Științe a Republicii Moldova

Articolul 5. Principiile de guvernare ale AȘRM și organele de conducere ale acesteia.

1. Academia este reglementată în baza principiilor de eligibilitate, democrație și transparență.

2. Organele de conducere ale Academiei sunt:

- a) Adunarea generală a AȘRM;
- b) Consiliul Academic;
- c) Președintele AȘRM;
- d) Biroul AȘRM

Articolul 6. Adunarea Generală a AȘRM

1. Adunarea Generală a AȘRM este cel mai important organism de conducere al AȘRM. Academicienii de onoare și membrii străini ai academiei de asemenea iau parte la activitățile adunării generale ale AȘRM.

2. Adunarea Generală a AȘRM:

- a) propune guvernului modificări la Statutul AȘRM prin decizia Adunării Generale;
- b) determină direcțiile principale ale activităților din cadrul AȘRM;
- c) alege președintele, vicepreședinții AȘRM (2 la număr), secretarul –academician și alți membri ai Consiliului academic prin vot secret – de către majoritatea componenței enumerate;

d) reamintește membrilor Consiliului Academic înainte de expirarea mandatului lor, prin vot secret, cu prezența a 3 / 5 din componența enumerată a AȘRM;

e) analizează și aprobă raportul anual al AȘRM și prezintă o cerere motivată pentru subvenționarea AȘRM pentru anul următor;

f) alege membrii titulari ai AȘRM (academicieni), membrii corespondenți, confirmă academicienii de onoare și membrii străini;

g) analizează problemele legate de integritatea științifică;

3. Adunarea Generală a AȘRM este numită și prezidată de către Președintele AȘRM; în cazul absenței lui /ei, este substituit de către unul din cei doi vicepreședinți.

4. Adunarea Generală este convocată ori de câte ori este nevoie, dar nu mai puțin de 2 ori pe an.

Articolul 7. Consiliul Academic

Consiliul Academic este format din președintele AȘRM, doi vicepreședinți, Academician-secretar și alți membri ai AȘRM. Numărul de membri ai Consiliului Academic este de 11 persoane. Membrii Consiliului Academic nu sunt funcționari publici.

1) Membrii Consiliului Academic sunt aleși prin vot secret de către Adunarea Generală a AȘRM pentru un termen de 5 ani, votați de majoritatea componenței Adunării Generale a AȘRM. Procedura de înaintare a candidaților și de votare a acestora este specificată în Statutul AȘRM.

2) Consiliul Academic pune în aplicare deciziile Adunării Generale a Academiei și, în perioada dintre adunările generale, direcționează activitățile acesteia.

3) Consiliul Academic este responsabil în fața Adunării Generale a AȘRM.

4) Consiliul Academic este sprijinit în activitățile sale de personalul administrativ.

5) Alte drepturi ale Consiliului Academic sunt definite de Statutul AȘRM elaborat și aprobat de Guvern.

Articolul 8. Președintele AȘRM

1. Președintele Academiei este un reprezentant plenipotențiar al AȘRM, atât în interiorul țării, cât și dincolo de granițele sale. Președintele AȘRM este, în același timp, și președintele Consiliului Academic.

2. Președintele AȘRM are următoarele funcții:

a) Reprezintă AȘRM în țară și peste hotarele ei;

b) Convoacă Biroul și Adunarea Generală a AȘRM;

c) Propune inițiative de promovare a științei la nivel național și internațional;

3. Președintele este ales de către Adunarea Generală a AȘRM dintre membrii titulari (academicieni) pe un termen de 5 ani, ales prin vot secret de către majoritatea membrilor și aprobat de către Parlamentul Republicii Moldova. Președintele AȘRM nu poate fi ales mai mult de 2 ori consecutiv.

4. Biroul Președintelui AȘRM este ales de Consiliul Academic.

5. Alte drepturi ale președintelui Academiei sunt determinate de Statutul Academiei.

Articolul 9. Vicepreședinții AȘRM

1) Vice-președinții AȘRM sunt aleși prin vot secret odată cu alegerea Președintelui AȘRM.

2) Mandatul de vice-președinte poate fi asumat un mai mult de 2 ori consecutiv.

3) Vice-președinții au funcția de reprezentare a Președintelui AȘRM în cazul lipsei acestuia la manifestări, reuniuni atât la nivel național, cât la nivel internațional, beneficiind de un mandat de reprezentare din partea Președintelui AȘRM.

4) Alte funcții sunt definite de Statutul AȘRM.

Managementul financiar al AȘRM

1. Managementul financiar al AȘRM este efectuat de Consiliul Financiar al AȘRM.

2. Consiliul Financiar al AȘRM este un organ administrativ și este compus din 5 persoane, gestionari și funcționari publici.

3. Consiliul Financiar al AȘRM are următoarele funcții:

a) Elaborează și propune spre aprobare Consiliului Academic bugetul annual al AȘRM;

b) Întocmește bugetele pe institute, departamente și alte structure ale AȘRM;

- c) Elaborează anual dările de seamă financiare detaliate pe marginea activităților AȘRM;
- d) Întocmește rapoarte statistice și contabile pe marginea activităților AȘRM și le prezintă Ministerului Educației și Științei din RM;
- e) Recrutarea membrilor pentru Consiliul Financiar al AȘM este realizată de către Ministerul Finanțelor în baza unui concurs public.

Organigrama AȘRM. Componenta. Alocația unui membru al AȘRM

Articolul 9. Organigrama AȘRM este determinată de către Statutul acesteia

Articolul 10. Componenta AȘRM

- 1) Numărul total de membri titulari (academicieni) nu trebuie să depășească cifra de 30.
- 2) Un om de știință / savant - cetățean de renume al Republicii Moldova - care a adus o contribuție de importanță internațională la dezvoltarea științei și se bucură de un înalt prestigiu științific la nivel național și internațional, poate fi ales ca membru titular (academician) sau membru de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova.
- 3) Titlul de academician este conferit pe viață.
- 4) Titlul de academician este retras în următoarele condiții:
 - a) la înaintarea pe numele Președintelui AȘRM unui demers în scris din partea academicianului cu cererea de a declara locul său vacant;
 - b) dacă academicianul, prin sentința finală a judecății, este acuzat de încălcare gravă/flagrantă a legislației în vigoare;
 - c) în cazul decesului academicianului.
- 5) Titlul de academician poate fi declarat vacant și supus concursului la decizia Adunării Generale a AȘRM cu votul majorității membrilor.
- 6) Un om de știință în general recunoscut / savant - cetățean al Republicii Moldova - care a adus o contribuție majoră la dezvoltarea științei și culturii din Republica Moldova, poate fi ales în calitate de academician de onoare.

6) Un om de știință eminent sau o persoană publică – cetățean al altei țări – cu renume și prestigiu mondial poate fi ales în calitate de membru străin al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

7) Activitățile unui membru titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova din cadrul Adunării Generale sau Consiliului Academic nu sunt considerate ca exercitare a funcțiilor administrative.

Articolul 11. Detaliile referitor la organizarea concursului pentru acordarea titlului de academician unui membru cu drepturi depline, unui membru corespondent, unui academician de onoare și a unui membru străin al AȘRM sunt determinate de Statutul Academiei.

Articolul 12. Alocația unui membru al Academiei

1) Se stabilește o indemnizație lunară viageră, nu mai puțin de pentru fiecare membru titular (academician) al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

2) Bugetul de stat al Republicii Moldova este cel care asigură plata pentru fiecare membru al AȘRM.

3) Membrul titular (academician) al AȘRM pierde indemnizația prevăzută în punctul 2 din prezentul articol în condițiile articolului 10 (4) al prezentei legi.

Proprietatea, finanțarea și controlul de stat al activităților din cadrul Academiei de Științe a Republicii Moldova

Articolul 13. Proprietatea Academiei de Științe a Republicii Moldova

1) Proprietatea AȘRM este constituită din imobile, terenuri, echipamente și alte bunuri care îi asigură funcționalitatea;

2) Pentru a pune în aplicare obiectivele și sarcinile Academiei de Științe a Republicii Moldova formulate în prezenta lege, unele din proprietățile sale vor fi reevaluate și disponibilizate în conformitate cu structura ei internă și necesitățile tehnico-materiale.

3) Ministerul Economiei al Republicii Moldova este responsabilizat de transferul proprietăților disponibilizate ale AȘRM în gestionarea statului conform legislației în vigoare Republicii Moldova.

Articolul 14. Finanțarea Academiei de Științe a Republicii Moldova

1) Bugetul de Stat este principala sursă de finanțare a AȘRM. Fondurile alocate AȘRM sunt detaliate separat în Legea organică cu privire la bugetului de stat.

2) Sursele suplimentare de finanțare a Academiei de Științe a Republicii Moldova sunt:

a) de stat și private, inclusiv autohtone și străine, fonduri ce susțin cercetarea științifică;

b) subvențiile și veniturile încasate de la punerea în aplicare a contractelor de cercetare;

c) alte mijloacele care pot parveni în baza legislației Republicii Moldova.

Articolul 15. Controlul de stat al activităților Academiei de Științe a Republicii Moldova.

1) Monitorizarea activităților științifice AȘRM este efectuată de către Ministerul Educației și Cercetării, în conformitate cu normele stabilite de legislația Republicii Moldova. Activitățile științifice ale AȘRM un sunt supuse acreditării.

2) Monitorizarea gestionării finanțelor AȘRM este efectuată de Ministerul Finanțelor. În rezultatul analizei calității gestionării finanțelor de către AȘRM este aprobat bugetul AȘRM pentru anul viitor.

Dispoziții finale și tranzitorii

1) Prezenta Lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial după adoptarea de către Parlamentul RM.

2) Prezenta Lege va fi examinată și adoptată odată cu Codul Educației.

3) După intrarea în vigoare a prezentei Legi va fi abrogat Codul pentru Știință și Inovare.

4) După intrarea în vigoare a prezentei Legi denumirea Ministerului Educației se va schimba în Ministerul Educației și Cercetării.

5) După intrarea în vigoare a prezentei Legi Ministerul Educației și Cercetării va întreprinde toate măsurile legislative pentru a o pune în aplicare. Ministerul

Educației și Cercetării va decide soarta Liceului academic și a Universității Academice, aceste instituții urmând să fie desființate sau dizolvate în sistemul educațional al RM.

6) După intrarea în vigoare a prezentei Legi unele institute de cercetare ale AȘRM urmează să treacă în componența universităților publice care dispun de domenii științifice de profil, la AȘRM rămânând doar institutele ce efectuează cercetări în domeniul limbii române, istoriei și patrimoniului cultural al Republicii Moldova.

7) După intrarea în vigoare a prezentei Legi guvernul RM va elabora și va adopta Statutul AȘRM, iar AȘRM va purcede la organizarea concursului pentru ocuparea postului de Președinte al AȘRM în conformitate cu prezenta Lege, noul Statut al AȘRM și legislativa RM în vigoare.

8) După intrarea în vigoare a prezentei legi prin decret prezidențial, în rezultatul unei analize obiective și exhaustive de către o comisie specială, se va decide nominal cine vor fi cei 30 de membri titulari (academicieni) ai AȘRM, selectați printre academicienii și membrii corespondenți actuali ai Academiei de Științe. Academicienii și membrii corespondenți care nu vor fi nominalizați în calitate de membri titulari (academicieni) ai AȘRM prin decret prezidențial, vor deveni automat membri de onoare ai AȘRM. Ei vor beneficia în continuare de indemnizația viageră ca și în prezent.

Notă informativă
la proiectul de Lege a Academiei de Științe a Republicii Moldova

Prezentul proiect de Lege este elaborat în spiritul reformării sistemului de management al științei în Republica Moldova în plin consens cu buchia și spiritual Codului Educației. Odată cu decretarea reformelor în domeniul învățământului superior, în conformitate cu Procesul Bologna, Magna Charta Universitatum și alte acte internaționale care reglementează misiunea și obiectivele universităților în societatea contemporană, cercetarea devine o activitate inerentă sistemului de învățământ superior. În RM în anul 2004 a fost adoptat Codul pentru Știință și Inovare lege care a atribuit Academiei de Științe din Moldova funcțiile unui minister ce reglementează managementul strategic și financiar în domeniul științei universitare. AȘM a moștenit atribuțiile din fosta URSS și și-a adjudecat rolul unui veritabil minister, care în mod părtinitor și carențios a gestionat atât strategiile de dezvoltare și promovare a științei, cât și resursele financiare ale statului. Astfel, neisprăvindu-se cu achitarea la timp a utilităților pentru numeroasele spații, AȘM a inițiat pe timpul guvernării comuniste în plină criză demografică înființarea unui liceu pentru copii dotați și a unei universități. Aceste decizii au fost fatale pentru gestionarea corectă, suficientă a surselor alocate din bugetul de stat pentru știință.

Prezentul proiect vine să racordeze statutul Academiei de Științe a Moldovei la capacitățile de dezvoltare a statului Republica Moldova, în conformitate cu experiența europeană a țărilor mici, precum Lituania, Letonia, Estonia, Israel, Finlanda și Georgia.

Prezentul proiect va eficientiza substanțial managementul resurselor financiare alocate de stat în cercetare și va demarca un proces de reformare atât de necesar în domeniu.

Ana GUȚU
Deputat PL